

Rátétes szűrök a Bihari Múzeum gyűjteményében [1]

2003-ban volt először módom tanulmányozni a Bihari Múzeum néprajzi gyűjteményében található szűröket, rátétes díszítésű textíliákat. Jelen írásomban a „bihari specifikum”-nak mondható rátétes szűröket veszem nagytó alá. [2]

A szűr szónak két jelentése van: egyik a magyar juh, a racka, gyapjából készült durva, abaposztó neve, amelyet darócnak, halinának is neveznek, másik jelentése a nagygallérú, köpönyegszerű felsőruha. [3]

„A szűr a magyar nép egyik legősibb és legkedveltebb, népdalokban leggyakrabban emlegetett ruhadarabja. Kizárólag férfiak viselik; leginkább a pusztázó nép, de ünnepi díszruhája a falusiaknak is...” – írja Györffy István e viseletdarab legismertebb kutatója. [4] Páratlanul szép és gazdag, minden ízében magyar ornamentika jellemzi.

[5]

A legmagyarabb ruhadarab.

[6]

Györffy a szűrviselés két területét említi: Erdélyt és Magyarországot. [7] A cifraszűr mindenütt

a magyarságra volt jellemző, csak a magyarlakta területeken készítették és viselték. Általános divatja a XVII–XVIII. században volt,

[\[8\]](#)

de virágkorát élte még a XIX. században is.

A szűrre a nagy bőség jellemző: nem lehet felölteni, nem ér össze az eleje. Más felöltőtől a hátán lévő, nagy négyszögletes gallérja különbözteti meg. Nélküle a szűr nem valódi csak gubaszűr, juhszűr, vagy szűr kabát stb. [\[9\]](#) Mellben csak egy szűrcsat fogja össze, amelyet nem szoktak kioldani, mert legtöbbször vállra vetve hordták,

[\[10\]](#)

ezért az ujját gyakran bevarrták, használati tárgyakat tettek bele.

[\[11\]](#)

Somogyban a szűr ujjja megrövidült, eleve bevarrva, befenekelve készítették.

[\[12\]](#)

A pásztornak mindene a szűr: védte a hidegtől, az esőtől, a széltől, a hótól, árnyékot adott a nyári napsütésben. Derékaljnak, párnának, ülőszéknek, takarónak használta. A gazdaembert egész életében kiszolgálta ez a viseleti darab, de a cselédek, pásztorok szüre, ha elnyűtt, másakra volt szükség. Valamirevaló pásztornak gazdagabban díszített cifraszűrt kellett viselni.

A házasságkötésnél is fontos szerepet játszott a szűr. Az udvarlás alkalmával a lányos családtól való távozáskor a legény véletlenül-készakarva ott felejtette a szűrét. Ha a szülők nem fogadták szívesen a fiatalember udvarlását, másnap reggel „kitették a szűrét” a ház elébe,

ahonnan a legény észrevétlenül elvitte azt. Parasztlegény addig nem is gondolhatott nősülésre, amíg nem volt cifraszűr. [\[13\]](#) Sok helyen ebben is esküdtek.

A szűrre való előteremtése sokszor gondot okozott. Néha csak bűnös úton tudták előteremteni az árát. [\[14\]](#) Ezért gyakran rendeletben tiltották a viselését, a díszítettsége miatt is. [\[15\]](#) 1825-ben csak a szegett szűröket tiltották Debrecenben, de 1870-ben pl. még érvényben volt a hímzett szűrök tilalma a cívisvárosban.

[\[16\]](#)

Rövid időn belül azonban felszabadult a szigorú tilalom alól a cifraszűr viselése.

[\[17\]](#)

A szűr alapanyaga a szűrposztó. Az erdélyi szűrök anyagát, a merinó juh gyapjából készített posztót – ami vékonyabb és fehérebb a racka alapanyagú abaposztótól – *karazsia* névvel illették. Az alapanyagot a szűrcsapók a gyapjából szőtték meg, majd ványolással, kallózással tömörítették.

[\[18\]](#)

A posztóból a szűrszabó készítette el a ruhadarabot. A szűrszabó mesterség központja Veszprém, Debrecen, később Nagyvárad lett. [\[19\]](#)

A szűr rendkívül egyszerű, ősi szabású viselet, minden része egyenes szabású. [\[20\]](#)

Tizenegy darabból áll, ezek a következők:

elej, háta, gallér, két ujj

, a három részből álló oldalrész:

pálha,

aszaj

,

oldal

(kétfelől összesen hat darab).

Az egyenes szabásvonalból álló szűr nyakatlan. Az 1870–80-as évektől jött divatba a nyakas szűr Hajdú, Bihar és Kolozs megyében a földművelő népnél és Bihar megyében a pásztorságnál. Jellemzője, hogy a szűr eleje itt már összeér, és a válla rézsútosan vágott. Ez a forma sokkal fejlettebb szabású, mint a nyakatlan. Erdélyben a szűrviselése XVII. században kiveszett, de a XIX. században az új nyakas szűr divatba jövetelével újra elterjedt. [\[21\]](#) Később a nyakas szűr elejére ún.

szecc

került. Ez ferdén vágott, lefelé az aljáig keskenyedő sáv volt.

[22]

Tehát a szecc nem más, mint a gallér folytatása elől.

A szűrők egyik legjellegzetesebb alkotóeleme a *gallér*, melynek mérete tájegységenként eltérő lehet. Míg a bakonyi szűrőkön [23] a gallér hosszan lenyúló, széles, nagyméretű, a bihari szűrőkön csaknem négyzet alakú formában a hátrésznek csupán feléig ér. A gallér két alsó sarkában egy-egy díszített korong, *csücskő* lóg.

[24]

Az oldalrész, a váll, a feleresztések és minden csipkedísz befejeződése ún. galambkosárban végződik. Ez gyapjúfonalból horgolt korong, amely sok esetben a szűrszabó vagy felesége munkája.

A szűr alját tenyérnyi széles szűrposztó csíkkal hosszabbították meg, ezt *toldócsíknak* nevezik. Ezt a darabot a posztó hosszanti széléből vágták le, mert itt fordult meg a beverő fonal a szövésnél. Az anyag széle emiatt rojtosodott ki a használatnál, így a szűr alja is tartósabbá vált. [25] A hozzátoldást a szegésekkel azonos színű posztóborítás takarta el.

A szűrők többsége elől egy csatos szíjjal, összeakasztóval, vagy gombkötő által készített zsinórral záródik. Ezt két oldalt egy-egy rozetta rögzíti. [26] A szűrszík és szűrcsat a bőrműves, rézműves és a szarufaragó keze munkája.

A szűrdíszítés típusai

A szűrdíszítések legkorábbi változatai, melyeknek még csupán szegő, takaró és összedolgozó funkciói voltak, az ún. szegett szűrőkön alakultak ki. A szűrők egyes részeinek összevarrásánál megerősítették az összeillesztést, ezt vócnak nevezték. Később vócból alakult ki az ún. *felesztés*, amely az összevarrásra került rá. A szűr díszítése, cifrázása az anyagszél bomlását megakadályozó szegésekkel kezdődött.

[27]

Abban az időben, amikor még kézzel varrták a szűrőket a borítás és a szegések keskenyek voltak. A varrógép megjelenésétől kezdve ezek a részek szélesebbé váltak, díszítéssel, szebbnél szebb mintákkal díszítették őket. Mivel ezzel a technikával gyorsan lehetett haladni, ezért *nyargalás*nak nevezték el. A kutatók közül többen is említik, hogy a szűrszabó bámulatos ügyességgel és gyorsasággal kezelte a varrógépet. [28] A nyargalást a szűr szegésein, borításain, a feleresztéseken és az elején is alkalmazták.

[29]

A szűr kezdetleges, ősi díszítményei a vízszintes irányú szabásvonalai mentén alakultak ki. Négy ilyen vonal van: a váll fölötti varrás, ahol az elejkihajtást a gallérhoz varrják, az ujjá betoldása a hónalj alatt, az aszaj és a pálya összetoldása. A díszített részek között különös szerepet kapott továbbá a szűr elej része, oldala, valamint a háta alja hasítéka. Később Bihar vármegyében a gallért, az ujjak kézfej felőli végét csokorszerű virágmintákkal, *bokorvirággal* ékesítették. Ez csak ennek a tájnak a jelle

gzetessége.

A szűrök *díszítőeleme* kizárólag növényi motívum, [\[30\]](#) virág. [\[31\]](#) A bihari és erdélyi szűrök fő díszítménye a szegfű. Kedvelt elem még a rózsza, a tulipán és a bimbó.

[\[32\]](#)

A szűrszabók a díszítést nem hímzésnek, hanem „*virágozásnak*” nevezték.

A szűrökön fellelhető díszítési módok a hímzés, a rátét, a színes posztóval való szegés, vagy csipkézés, ez a rátét egyik válfaja (csipke alatt színes posztóból vágott, csipkézett szélű posztócsíkokat kell érteni, amelyeket több rétegben egymásra varrnak), [\[33\]](#) valamint a [\[34\]](#) zsinórozás.

Néha a szűrszűj helyett gombkötő készítette összeakasztót használtak. Ezekhez átvető is tartozott.

[\[35\]](#)

Az új divat, a nyakas, posztórátétes szűr Nagyváradról indult el Erdély felé az 1880-as

években. A bihari szűrők hímzett típusánál a géppel varrt széles posztószegések között többszínű hímzés található. Az alapanyag színe lehetett nyers [\[36\]](#) vagy fekete. Ilyen szűrőket Nagyváradon és Nagyszalontán is készítettek.

[\[37\]](#)

A varrógép meggyorsította szűrszabó munkáját; a szűrőknél a hímzést az 1870-es évektől felváltotta a gépi varrás, amely a hímzésmintákat utánzó díszítés volt a galléron, a szeccen, az aszajon. [\[38\]](#) A varrógéppel levart virágolt formája és elrendezése is azonos a hímze

ttével. A rátét alapanyagaként posztót vagy nemezt használtak. Ez a díszítés a XIX. század vége felé feketévé vált, ünnepélyes lett.

Az *applikálás*, egy más színű díszítőanyag felvarrása a textilre, igen ősi technika. [\[39\]](#) A bihari szűrők ezen technikával ékesített darabjait

applikált,

posztóvirágos

vagy

posztómetszett virágos

névvel illették.

[\[40\]](#)

Fő díszítőmotívum a szegfű

(I. tábla 2. kép, IX. tábla 1. kép)

[\[41\]](#)

, amelyek a hullámosan emelkedő szár mellett helyezkednek el. Jellemzőjük, hogy minden posztószegfű alsó részén találunk kehelylevélkét. A virágok közeit gyakran szabálytalan, többnyire trapéz alakú levelek töltik ki, amelyek a külső oldalon csipkézettek (cakkosak). A

szűrszabó a díszítmények levarrása után egy kis csipkéző ollóval kimetszi a minták közötti részeket. A gallér motívumait gyakran dohánylevél formába elrendezve találjuk: kis szimmetrikus csokrok, bokorvirágok, aszimmetriku

san hajló, vastagított töltött szárral. A rátétek alá piros vagy zöld színű alátétet helyeztek be, ezt nevezzük *aláarakásnak*. [\[42\]](#)

Tehát a bihari rátétes szűrtípus jellemzője a dohánylevélformába rendezett csipkézett, cakkos, leveles virágok, és levelek, amelyek fekete posztó alapon feketék, vagy nyers alapon feketék.

A cifraszűr a könnyebben és gyorsabban előállított applikációs dísz miatt olcsóbb lett, ezért a vásárlók kedvelték. Az 1860-as évek nagy nemzeti felbuzdulásakor a magyar szabók finomabb fekete posztóból ünnepi szűrt varrtak az úri rendnek is. Györffy István feltételezése szerint a szűrposztóból a szűrszabó készítette fekete szűrök a nép között csak itt Bihar és Hajdú megyében voltak elterjedve. [\[43\]](#) Nagyvárad, Berettyóújfalu és Nagyszalonta mellett Derecskén is készítettek rátétes díszítésű szűröket. [\[44\]](#) Kalotaszegen is kedvelt viselet volt.

[\[45\]](#)

Amikor Erdélyben viselése hanyatlani kezdett, Kalotaszegen újra divatba jött, s az itteniek kevés kivétellel [\[46\]](#) fekete rátétes díszítés

Írta: Gyönyörűné Erdei Judit

www.karpatmedence.net

Előzetes felmérés

“1949年10月1日，中华人民共和国成立，这是中国历史上最伟大的一天。从此，中国结束了几千年的封建专制统治，建立了人民当家作主的国家。”

Rátétes szűrők a Bihari Múzeum gyűjteményében

Írta: Gyönyörűné Erdei Judit

2015. október 04. vasárnap, 16:09 - Módosítás: 2015. október 04. vasárnap, 21:52

Rátétes szűrők a Bihari Múzeum gyűjteményében

Írta: Gyönyörűné Erdei Judit

2015. október 04. vasárnap, 16:09 - Módosítás: 2015. október 04. vasárnap, 21:52

www.karpatmedence.net

www.karpatmedence.net

www.karpatmedence.net

www.karpatmedence.net

www.karpatmedence.net

www.karpatmedence.net

Rátétes szűrők a Bihari Múzeum gyűjteményében

Írta: Gyönyörűné Erdei Judit

2015. október 04. vasárnap, 16:09 - Módosítás: 2015. október 04. vasárnap, 21:52

[1641](#) [1642](#) [1643](#) [1644](#) [1645](#) [1646](#) [1647](#) [1648](#) [1649](#) [1650](#) [1651](#) [1652](#) [1653](#) [1654](#) [1655](#) [1656](#) [1657](#) [1658](#) [1659](#) [1660](#) [1661](#) [1662](#) [1663](#) [1664](#) [1665](#) [1666](#) [1667](#) [1668](#) [1669](#) [1670](#) [1671](#) [1672](#) [1673](#) [1674](#) [1675](#) [1676](#) [1677](#) [1678](#) [1679](#) [1680](#) [1681](#) [1682](#) [1683](#) [1684](#) [1685](#) [1686](#) [1687](#) [1688](#) [1689](#) [1690](#) [1691](#) [1692](#) [1693](#) [1694](#) [1695](#) [1696](#) [1697](#) [1698](#) [1699](#) [1700](#) [1701](#) [1702](#) [1703](#) [1704](#) [1705](#) [1706](#) [1707](#) [1708](#) [1709](#) [1710](#) [1711](#) [1712](#) [1713](#) [1714](#) [1715](#) [1716](#) [1717](#) [1718](#) [1719](#) [1720](#) [1721](#) [1722](#) [1723](#) [1724](#) [1725](#) [1726](#) [1727](#) [1728](#) [1729](#) [1730](#) [1731](#) [1732](#) [1733](#) [1734](#) [1735](#) [1736](#) [1737](#) [1738](#) [1739](#) [1740](#) [1741](#) [1742](#) [1743](#) [1744](#) [1745](#) [1746](#) [1747](#) [1748](#) [1749](#) [1750](#) [1751](#) [1752](#) [1753](#) [1754](#) [1755](#) [1756](#) [1757](#) [1758](#) [1759](#) [1760](#) [1761](#) [1762](#) [1763](#) [1764](#) [1765](#) [1766](#) [1767](#) [1768](#) [1769](#) [1770](#) [1771](#) [1772](#) [1773](#) [1774](#) [1775](#) [1776](#) [1777](#) [1778](#) [1779](#) [1780](#) [1781](#) [1782](#) [1783](#) [1784](#) [1785](#) [1786](#) [1787](#) [1788](#) [1789](#) [1790](#) [1791](#) [1792](#) [1793](#) [1794](#) [1795](#) [1796](#) [1797](#) [1798](#) [1799](#) [1800](#) [1801](#) [1802](#) [1803](#) [1804](#) [1805](#) [1806](#) [1807](#) [1808](#) [1809](#) [1810](#) [1811](#) [1812](#) [1813](#) [1814](#) [1815](#) [1816](#) [1817](#) [1818](#) [1819](#) [1820](#) [1821](#) [1822](#) [1823](#) [1824](#) [1825](#) [1826](#) [1827](#) [1828](#) [1829](#) [1830](#) [1831](#) [1832](#) [1833](#) [1834](#) [1835](#) [1836](#) [1837](#) [1838](#) [1839](#) [1840](#) [1841](#) [1842](#) [1843](#) [1844](#) [1845](#) [1846](#) [1847](#) [1848](#) [1849](#) [1850](#) [1851](#) [1852](#) [1853](#) [1854](#) [1855](#) [1856](#) [1857](#) [1858](#) [1859](#) [1860](#) [1861](#) [1862](#) [1863](#) [1864](#) [1865](#) [1866](#) [1867](#) [1868](#) [1869](#) [1870](#) [1871](#) [1872](#) [1873](#) [1874](#) [1875](#) [1876](#) [1877](#) [1878](#) [1879](#) [1880](#) [1881](#) [1882](#) [1883](#) [1884](#) [1885](#) [1886](#) [1887](#) [1888](#) [1889](#) [1890](#) [1891](#) [1892](#) [1893](#) [1894](#) [1895](#) [1896](#) [1897](#) [1898](#) [1899](#) [1900](#) [1901](#) [1902](#) [1903](#) [1904](#) [1905](#) [1906](#) [1907](#) [1908](#) [1909](#) [1910](#) [1911](#) [1912](#) [1913](#) [1914](#) [1915](#) [1916](#) [1917](#) [1918](#) [1919](#) [1920](#) [1921](#) [1922](#) [1923](#) [1924](#) [1925](#) [1926](#) [1927](#) [1928](#) [1929](#) [1930](#) [1931](#) [1932](#) [1933](#) [1934](#) [1935](#) [1936](#) [1937](#) [1938](#) [1939](#) [1940](#) [1941](#) [1942](#) [1943](#) [1944](#) [1945](#) [1946](#) [1947](#) [1948](#) [1949](#) [1950](#) [1951](#) [1952](#) [1953](#) [1954](#) [1955](#) [1956](#) [1957](#) [1958](#) [1959](#) [1960](#) [1961](#) [1962](#) [1963](#) [1964](#) [1965](#) [1966](#) [1967](#) [1968](#) [1969](#) [1970](#) [1971](#) [1972](#) [1973](#) [1974](#) [1975](#) [1976](#) [1977](#) [1978](#) [1979](#) [1980](#) [1981](#) [1982](#) [1983](#) [1984](#) [1985](#) [1986](#) [1987](#) [1988](#) [1989](#) [1990](#) [1991](#) [1992](#) [1993](#) [1994](#) [1995](#) [1996](#) [1997](#) [1998](#) [1999](#) [2000](#) [2001](#) [2002](#) [2003](#) [2004](#) [2005](#) [2006](#) [2007](#) [2008](#) [2009](#) [2010](#) [2011](#) [2012](#) [2013](#) [2014](#) [2015](#) [2016](#) [2017](#) [2018](#) [2019](#) [2020](#) [2021](#) [2022](#) [2023](#) [2024](#) [2025](#) [2026](#) [2027](#) [2028](#) [2029](#) [2030](#) [2031](#) [2032](#) [2033](#) [2034](#) [2035](#) [2036](#) [2037](#) [2038](#) [2039](#) [2040](#) [2041](#) [2042](#) [2043](#) [2044](#) [2045](#) [2046](#) [2047](#) [2048](#) [2049](#) [2050](#) [2051](#) [2052](#) [2053](#) [2054](#) [2055](#) [2056](#) [2057](#) [2058](#) [2059](#) [2060](#) [2061](#) [2062](#) [2063](#) [2064](#) [2065](#) [2066](#) [2067](#) [2068](#) [2069](#) [2070](#) [2071](#) [2072](#) [2073](#) [2074](#) [2075](#) [2076](#) [2077](#) [2078](#) [2079](#) [2080](#) [2081](#) [2082](#) [2083](#) [2084](#) [2085](#) [2086](#) [2087](#) [2088](#) [2089](#) [2090](#) [2091](#) [2092](#) [2093](#) [2094](#) [2095](#) [2096](#) [2097](#) [2098](#) [2099](#) [2100](#) [2101](#) [2102](#) [2103](#) [2104](#) [2105](#) [2106](#) [2107](#) [2108](#) [2109](#) [2110](#) [2111](#) [2112](#) [2113](#) [2114](#) [2115](#) [2116](#) [2117](#) [2118](#) [2119](#) [2120](#) [2121](#) [2122](#) [2123](#) [2124](#) [2125](#) [2126](#) [2127](#) [2128](#) [2129](#) [2130](#) [2131](#) [2132](#) [2133](#) [2134](#) [2135](#) [2136](#) [2137](#) [2138](#) [2139](#) [2140](#) [2141](#) [2142](#) [2143](#) [2144](#) [2145](#) [2146](#) [2147](#) [2148](#) [2149](#) [2150](#) [2151](#) [2152](#) [2153](#) [2154](#) [2155](#) [2156](#) [2157](#) [2158](#) [2159](#) [2160](#) [2161](#) [2162](#) [2163](#) [2164](#) [2165](#) [2166](#) [2167](#) [2168](#) [2169](#) [2170](#) [2171](#) [2172](#) [2173](#) [2174](#) [2175](#) [2176](#) [2177](#) [2178](#) [2179](#) [2180](#) [2181](#) [2182](#) [2183](#) [2184](#) [2185](#) [2186](#) [2187](#) [2188](#) [2189](#) [2190](#) [2191](#) [2192](#) [2193](#) [2194](#) [2195](#) [2196](#) [2197](#) [2198](#) [2199](#) [2200](#) [2201](#) [2202](#) [2203](#) [2204](#) [2205](#) [2206](#) [2207](#) [2208](#) [2209](#) [2210](#) [2211](#) [2212](#) [2213](#) [2214](#) [2215](#) [2216](#) [2217](#) [2218](#) [2219](#) [2220](#) [2221](#) [2222](#) [2223](#) [2224](#) [2225](#) [2226](#) [2227](#) [2228](#) [2229](#) [2230](#) [2231](#) [2232](#) [2233](#) [2234](#) [2235](#) [2236](#) [2237](#) [2238](#) [2239](#) [2240](#) [2241](#) [2242](#) [2243](#) [2244](#) [2245](#) [2246](#) [2247](#) [2248](#) [2249](#) [2250](#) [2251](#) [2252](#) [2253](#) [2254](#) [2255](#) [2256](#) [2257](#) [2258](#) [2259](#) [2260](#) [2261](#) [2262](#) [2263](#) [2264](#) [2265](#) [2266](#) [2267](#) [2268](#) [2269](#) [2270](#) [2271](#) [2272](#) [2273](#) [2274](#) [2275](#) [2276](#) [2277](#) [2278](#) [2279](#) [2280](#) [2281](#) [2282](#) [2283](#) [2284](#) [2285](#) [2286](#) [2287](#) [2288](#) [2289](#) [2290](#) [2291](#) [2292](#) [2293](#) [2294](#) [2295](#) [2296](#) [2297](#) [2298](#) [2299](#) [2300](#) [2301](#) [2302](#) [2303](#) [2304](#) [2305](#) [2306](#) [2307](#) [2308](#) [2309](#) [2310](#) [2311](#) [2312](#) [2313](#) [2314](#) [2315](#) [2316](#) [2317](#) [2318](#) [2319](#) [2320](#) [2321](#) [2322](#) [2323](#) [2324](#) [2325](#) [2326](#) [2327](#) [2328](#) [2329](#) [2330](#) [2331](#) [2332](#) [2333](#) [2334](#) [2335](#) [2336](#) [2337](#) [2338](#) [2339](#) [2340](#) [2341](#) [2342](#) [2343](#) [2344](#) [2345](#) [2346](#) [2347](#) [2348](#) [2349](#) [2350](#) [2351](#) [2352](#) [2353](#) [2354](#) [2355](#) [2356](#) [2357](#) [2358](#) [2359](#) [2360](#) [2361](#) [2362](#) [2363](#) [2364](#) [2365](#) [2366](#) [2367](#) [2368](#) [2369](#) [2370](#) [2371](#) [2372](#) [2373](#) [2374](#) [2375](#) [2376](#) [2377](#) [2378](#) [2379](#) [2380](#) [2381](#) [2382](#) [2383](#) [2384](#) [2385](#) [2386](#) [2387](#) [2388](#) [2389](#) [2390](#) [2391](#) [2392](#) [2393](#) [2394](#) [2395](#) [2396](#) [2397](#) [2398](#) [2399](#) [2400](#) [2401](#) [2402](#) [2403](#) [2404](#) [2405](#) [2406](#) [2407](#) [2408](#) [2409](#) [2410](#) [2411](#) [2412](#) [2413](#) [2414](#) [2415](#) [2416](#) [2417](#) [2418](#) [2419](#) [2420](#) [2421](#) [2422](#) [2423](#) [2424](#) [2425](#) [2426](#) [2427](#) [2428](#) [2429](#) [2430](#) [2431](#) [2432](#) [2433](#) [2434](#) [2435](#) [2436](#) [2437](#) [2438](#) [2439](#) [2440](#) [2441](#) [2442](#) [2443](#) [2444](#) [2445](#) [2446](#) [2447](#) [2448](#) [2449](#) [2450](#) [2451](#) [2452](#) [2453](#) [2454](#) [2455](#) [2456](#) [2457](#) [2458](#) [2459](#) [2460](#) [2461](#) [2462](#) [2463](#) [2464](#) [2465](#) [2466](#) [2467](#) [2468](#) [2469](#) [2470](#) [2471](#) [2472](#) [2473](#) [2474](#) [2475](#) [2476](#) [2477](#) [2478](#) [2479](#) [2480](#) [2481](#) [2482](#) [2483](#) [2484](#) [2485](#) [2486](#) [2487](#) [2488](#) [2489](#) [2490](#) [2491](#) [2492](#) [2493](#) [2494](#) [2495](#) [2496](#) [2497](#) [2498](#) [2499](#) [2500](#) [2501](#) [2502](#) [2503](#) [2504](#) [2505](#) [2506](#) [2507](#) [2508](#) [2509](#) [2510](#) [2511](#) [2512](#) [2513](#) [2514](#) [2515](#) [2516](#) [2517](#) [2518](#) [2519](#) [2520](#) [2521](#) [2522](#) [2523](#) [2524](#) [2525](#) [2526](#) [2527](#) [2528](#) [2529](#) [2530](#) [2531](#) [2532](#) [2533](#) [2534](#) [2535](#) [2536](#) [2537](#) [2538](#) [2539](#) [2540](#) [2541](#) [2542](#) [2543](#) [2544](#) [2545](#) [2546](#) [2547](#) [2548](#) [2549](#) [2550](#) [2551](#) [2552](#) [2553](#) [2554](#) [2555](#) [2556](#) [2557](#) [2558](#) [2559](#) [2560](#) [2561](#) [2562](#) [2563](#) [2564](#) [2565](#) [2566](#) [2567](#) [2568](#) [2569](#) [2570](#) [2571](#) [2572](#) [2573](#) [2574](#) [2575](#) [2576](#) [2577](#) [2578](#) [2579](#) [2580](#) [2581](#) [2582](#) [2583](#) [2584](#) [2585](#) [2586](#) [2587](#) [2588](#) [2589](#) [2590](#) [2591](#) [2592](#) [2593](#) [2594](#) [2595](#) [2596](#) [2597](#) [2598](#) [2599](#) [2600](#) [2601](#) [2602](#) [2603](#) [2604](#) [2605](#) [2606](#) [2607](#) [2608](#) [2609](#) [2610](#) [2611](#) [2612](#) [2613](#) [2614](#) [2615](#) [2616](#) [2617](#) [2618](#) [2619](#) [2620](#) [2621](#) [2622](#) [2623](#) [2624](#) [2625](#) [2626](#) [2627](#) [2628](#) [2629](#) [2630](#) [2631](#) [2632](#) [2633](#) [2634](#) [2635](#) [2636](#) [2637](#) [2638](#) [2639](#) [2640](#) [2641](#) [2642](#) [2643](#) [2644](#) [2645](#) [2646](#) [2647](#) [2648](#) [2649](#) [2650](#) [2651](#) [2652](#) [2653](#) [2654](#) [2655](#) [2656](#) [2657](#) [2658](#) [2659](#) [2660](#) [2661](#) [2662](#) [2663](#) [2664](#) [2665](#) [2666](#) [2667](#) [2668](#) [2669](#) [2670](#) [2671](#) [2672](#) [2673](#) [2674](#) [2675](#) [2676](#) [2677](#) [2678](#) [2679](#) [2680](#) [2681](#) [2682](#) [2683](#) [2684](#) [2685](#) [2686](#) [2687](#) [2688](#) [2689](#) [2690](#) [2691](#) [2692](#) [2693](#) [2694](#) [2695](#) [2696](#) [2697](#) [2698](#) [2699](#) [2700](#) [2701](#) [2702](#) [2703](#) [2704](#) [2705](#) [2706](#) [2707](#) [2708](#) [2709](#) [2710](#) [2711](#) [2712](#) [2713](#) [2714](#) [2715](#) [2716](#) [2717](#) [2718](#) [2719](#) [2720](#) [2721](#) [2722](#) [2723](#) [2724](#) [2725](#) [2726](#) [2727](#) [2728](#) [2729](#) [2730](#) [2731](#) [2732](#) [2733](#) [2734](#) [2735](#) [2736](#) [2737](#) [2738](#) [2739](#)

Rátétes szűrők a Bihari Múzeum gyűjteményében

Írta: Gyönyörűné Erdei Judit

2015. október 04. vasárnap, 16:09 - Módosítás: 2015. október 04. vasárnap, 21:52

Rátétes szűrők a Bihari Múzeum gyűjteményében

Írta: Gyönyörűné Erdei Judit

2015. október 04. vasárnap, 16:09 - Módosítás: 2015. október 04. vasárnap, 21:52

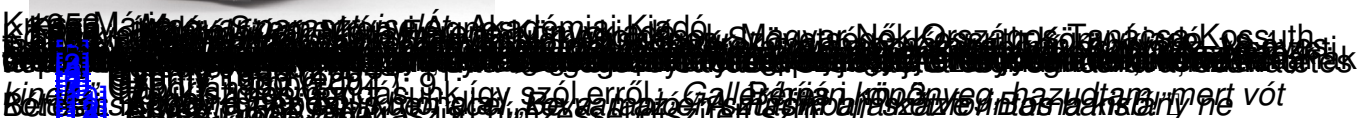

www.karpatmedence.net

2015. október 04. vasárnap, 16:09 - Módosítás: 2015. október 04. vasárnap, 21:52

1055A. Adatok a Górnai és a Zrínyi Múzeumi Kiadványok kiadásához. Budapesti Akadémiai Kiadó: 1980. 1055B. Adatok a Zrínyi Múzeumi Kiadványok kiadásához. Budapesti Akadémiai Kiadó: 1980.

[illegible]